

Protokół

dwudziestego szóstego posiedzenia sejmowego z dnia 31. Grudnia
1866.

Obecni: Marszałek Leon książę Sapieha.

Sekretarze: Paszkowski, Zakrzewski, Ludwik Wodzicki, ks. Kaczała.

Komisarz rządowy: C. k. radca dworu Possinger-Choborski.

Posłów obecnych z początku 82, w ciągu posiedzenia 123.

Początek posiedzenia o godzinie 12. w południe.

Protokół posiedzenia odczytany przez sekretarza Paszkowskiego przyjęto z poleceniem zamieszczenia zmian odpowiednio do uwag posła Zyblikiewicza

Odczytano kontraprotest przeciw protestowi wniesionemu na dniu wczorajszym przez posła Ławrowskiego a mianowicie :

Zważywszy, iż wniesiony na posiedzeniu sejmowym dnia 30. Grudnia 1866 przez posła Juliana Ławrowskiego protest sam przyznaje, że wniosek posła Ziemiałkowskiego stosował się li tylko do pojedynczego wypadku, to jest do wyniku głosowania nad wnioskiem posła Grocholskiego;

zważywszy, że wniosek posła Ziemiałkowskiego bynajmniej nie dążył do ustanowienia na przyszłość zasady, iż ułamki przy obliczaniu dwóch trzecich części głosów wymaganych do zmiany Statutu krajowego opuszczone być mają;

zważywszy, że gdyby poseł Ziemiałkowski to nawet istotnie zamierzał, wniosek jego nie podług jego osobistego zamiaru, ale podług swego dosłownego brzmienia osądzony być musi i powinien;

zważywszy, że przez przyjęcie wniosku posła Ziemiałkowskiego rzeczywiście postanowieniem nie zostało, iż na przyszłość ułamki przy obliczaniu dwóch trzecich części głosów potrącone być powinny;

zważywszy, że Wysoki Sejm nie mógł nawet chcieć uchwalać tutaj jakieś nowe postanowienie, a tem mniej dodatek do §. 38. Statutu krajowego, bo podług zasady, że prawo wstecz nie działa, nowe postanowienia nie możnaby jako takie zastosowywać do głosowania już odbytego, wątpliwość zatem co do wyniku głosowania nad wnioskiem posła Grocholskiego, o co tu jedynie chodziło, nie zostałaby bynajmniej uchwaleniem dodatku do §. 38. Statutu krajowego usunięta;

zważywszy, iż protest posła Juliana Ławrowskiego twierdzić nie poważa się, iż wynik głosowania nad wnioskiem posła Grocholskiego był niewątpliwy, a zatem pośrednio sam przyznaje, iż według jego własnego widzenia wynik ten był wątpliwy, a jak tylko Marszałek krajowy uznał za stosowne

zostawić orzeczenie w tym względzie samemu Wysokiemu Sejmowi, Wysoki Sejm był obowiązany wzmiankowaną wątpliwość usunąć, bo z natury rzeczy wynik głosowania w żaden sposób wątpliwym pozostać nie może;

zważywszy, iż usunięcie wątpliwości co do wyniku głosowania jest sprawą wewnętrzną Wysokiej Izby, sprawą wyłącznie regulaminową, a według postanowienia §. 38. Statutu krajowego uchwały Sejmu krajowego, wyjąwszy nad wnioskami dotyczącymi zmiany Statutu krajowego rozstrzygają się zawsze bezwzględna większością głosów;

zważywszy w końcu, że poseł Julian Ławrowski postawił swój wniosek o uważanie wniosku posła Ziemiałkowskiego jako dodatku do §. 38 Statutu krajowego, jako mowca jeneralny już po zamknięciu dyskusji, co sprzeciwia się dosłownemu brzmieniu §. 48. regulaminu; żądanie posła Juliana Ławrowskiego, by wniosek posła Ziemiałkowskiego uchwalić większością dwóch trzecich części głosów, sprzeciwiało się postanowieniu §. 38. Statutu krajowego i §. 48. regulaminu, i dla tego uwzględnione być nie mogło — wniesiony przez niego na posiedzeniu dnia 30. Grudnia 1866 protest, opiera się na zupełnie błędnych twierdzeniach, i pozbawiony wszelkiego uzasadnienia — z jakiego tu powodu podpisani warując przysługujące Wysokiemu Sejmowi prawo wolnego orzekania w swych sprawach wewnętrznych, które to prawo wzmiankowany protest naruszyć usiłuje, przeciw temu wniesionemu protestowi z swej strony urocząście protestują.

Dano we Lwowie dnia 31. Grudnia 1866.

Kazimierz Grocholski wł. r.

Zygmunt Sawczyński, Dr. Koczyński, Trzeciecki, Zyplikiewicz, Paszkowski, Zakrzewski, Baworowski, Smolka, Rydzowski, Hausner, Badeni, Skrzyński Ignacy, Szumańczowski, Wolny, Sanguszko, Dziewoński, Hubicki, Henryk Wodzicki, Żuk-Skarszewski, ks. Wierzelejski, Golejewski, Zbyszewski, Ludwik Skrzyński, J. A. Fredro, Borkowski, Kmielowiec, Wężyk, Ziemiński, Bocheński, Russocki, Gołaszewski, Dietl, Gniwosz, Adam Potocki, Horodyski, Cywiński, Rodakowski, Kirchmajer, Zabiński, Krawczyk, Kabat, Szemelowski, Czerkawski, Dubs, Rutowski, Ziemiałkowski, Agopsowicz, Dr. Majer, Dr. Samelsohn, Zatwarnicki, Ignacy Lipczyński, Landesberger, Zygmunt Kozłowski, Młocki, Ruczka, Zduń, Boczkowski, Oktaw Pietruski, Alfred Potocki, Szeliski, ks. Morgenstern, ks. Stępek, Ludwik Wodzicki, J. Brajer, Polanowski, Laskowski, Czajkowski, Smarzewski, Hóppen.

Odczytano dalej treść petycyj l. 165 i 166. Petycje te podług uchwały Izby, Wydziałowi krajowemu do załatwienia odstąpione będą. Odczytano interpelację przez posła Lipczyńskiego i 16. posłów podpisaną następującej treści: Organa policyjne we Lwowie miały w ostatni piątek z mieszkania pana Bronisława Gołyńskiego zabrać trzy osoby, tegoż Bronisława Gołyńskiego zamieszkałego tu od trzech lat za kartą pobytu co trzy miesiące wydawaną, Konopackiego i trzeciego niewiadomego. Bronisława Gołyńskiego z powodu zdrowia walego, proszącego o zwłokę, miano na wpół bez odzieży pomimo zimna odstawić na dworzec kolei czerniowieckiej; w tym stanie był zmuszony całą noc podróżować, a nadto obrzucono go słowami obelżywymi. Gołyński i Konopacki w Czerniowcach mieli być trzymani w korydardzie celem przymusowego wydalenia ich do Mołdawy. Pan komisarz rządowy odpowiada: Panu Gołyńskiemu dozwolono pobytu pod warunkiem nieposzlakowanego zachowania się; z osób przytrzymanych u niego jedna była bez paszportu, druga z fałszywym. Postępowanie Władz było uzasadnione. Czy przekroczono granicę koniecznej surowości, komisarz rządowy dziś jeszcze przekonać się będzie usiłował.

Na interpelację posła Keczyńskiego z dnia 27. Listopada 1866. Pan komisarz rządowy odpowiada, że obszerny wywód w sprawie uchwały Izby o zmianie ustawy wekslowej przedłożył Wysokiej Izbie. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu, aby tenże był w możności przedłożenia tej sprawy Wysokiej Izbie.

Na interpelację posła Łepkaluka z dnia 10. Grudnia 1866. Rząd zasiągnął dokładnych wiadomości i przekonał się, że agitacji ani presji na gminy do żądania ustaw w polskim tekście nie było żadnych. Było nie właściwem, iż petycje do Sejmu w tej sprawie podpisywano w urzędzie i względem uchylenia tego Rząd przedsięwzięć stosowne kroki. Również odpowiada pan komisarz rządowy na zarzuty, jakie pojawiły się w Izbie o niewłaściwem przesłaniu ustawy w języku polskim, gminom ruskim; wszędzie rozesłano ustawy w tym języku, za którym oświadczyły się gminy.

Na interpelację posła Zdunia z dnia 7. Grudnia 1866, oświadcza pan komisarz rządowy: w chwili obecnej niżenie cen soli Ministerjum uważa za niemożliwe.

Na interpelację posła Lipczyńskiego z dnia 7. Grudnia 1866, pan komisarz rządowy przytacza surowe polecenie wydane dotąd przez Namiestnictwo w celu zapobieżenia powtarzającym się pożarom. Ostatnia uchwała Izby przekonała, że zwyczajne środki nie są wystarczające, Rząd uchwałę tę weźmie pod najściślejszą uwagę.

Z porządku dziennego sprawozdawca Majer referuje z komisji edukacyjnej o wnioskach posłów Dietla i Młockiego w przedmiocie szkół powtarzań, seminaryów nauczycielskich i instytutu technicznego w Krakowie. Pierwszy i drugi ustęp wniosku komisji przyjęty bez dyskusji.

Ustęp 5. przyjęty według poprawki posła Zyblikiewicza, do którego przychyliła się i komisya. Poprawka ta brzmi:

Punkt 5. Zanieść prośbę do Najjaśniejszego Pana, aby przeprowadzenie stanowczej i potrzebom kraju odpowiedniej reorganizacji instytutu technicznego w Krakowie najlaskawiej rozporządzić raczył.

Następnie po zwolnieniu sprawozdawcy od powtórnego czytania, przyjęto powyższe trzy wnioski w trzecim czytaniu.

Z kolei poseł Czerkawski odczytuje sprawozdanie komisji edukacyjnej o projekcie Wydziału krajowego do ustawy o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich. W dyskusji ogólnej zabierają głos przeciw wnioskowi komisji posłowie Borkowski i ks. Szwedzicki, który kończy wnioskiem przejścia do porządku dziennego. Po zamknięciu dyskusji, mowcami jeneralnymi obrani za komisją poseł Sawczyński, przeciw poseł ks. Kaczała. Następuje półtoragodzinna przerwa. O godzinie 5 $\frac{1}{2}$ posiedzenie rozpoczęte.

Poseł Golejewski składa jeszcze jedną petycję do l. 167. do przekazania Wydziałowi krajowemu. Po przemówieniu sprawozdawcy komisji, książę Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek przejścia do porządku dziennego. Wniosek odrzucono. Poseł Golejewski stawia wniosek, aby cały projekt przyjąć en bloc. Izba przyjmuje wniosek, i uchwała całą ustawę w drugim a po zwolnieniu sprawozdawcy z odczytywania następnie i w trzecim czytaniu.

Następnie po uroczystych przemówieniach Namiestnika krajowego Jego Excellencyi JWgo Agenora hrabi Gołuchowskiego i Marszałka Jaśnie Oświeconego Leona księcia Sapichy, książę Marszałek ogłasza tegoroczną sesję sejmową za zamkniętą.

Przemawiają jeszcze poseł Dr. Majer wyrażając uznanie Sejmu dla Jaśnie Oświeconego Marszałka, poczem książę Marszałek wniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana i Namiestnika Galicyi; dalej poseł Adam hr. Potocki z uznaniem zasług pana komisarza rządowego Possingera; pan komisarz rządowy z podziękowaniem za życzliwość Sejmu.

Poczem odczytany protokół przyjęto bez zarzutu. Koniec posiedzenia o godzinie 7.

Leon Sapieha wł. r.

Ludwik Wodzicki wł. r.

J. Zakrzewski wł. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 31. Grudnia 1866.

165. Sozański Antoni, właściciel dóbr, przez posła Kozłowskiego przedstawia nagłą potrzebę reformy sądownictwa z powodu organizacyi gmin.
 166. Ksiądz Lipecki Hipolit, wikary z Gogołowa, przez posła Ziemiałkowskiego z przedstawieniem o wyjednanie ustaw przez niego projektowanych dla zapobieżenia kradzieżom.
 167. Właściciele części dominikalnych i właściciele wolnych posiadłości w Lackiem powiecie Tyśmienickim, przez posła hr. Golejewskiego o połączenie jednych i drugich w jedną od włościan odrębną gminę dworską.
-